

Heem-info

contact: 040 2016669 of 040 2014310

e-mail: secretaris@weerderheemvalkenswaard.nl

website: www.weerderheemvalkenswaard.nl

Rekeningnummer: NL82RABO0108210324 t.n.v. penm HKK

Weerderheem is ANBI-vereniging Contributie: € 32.50

Heemkamer: Oranje Nassastraat 8f, 5554 AG Valkenswaard, 040-2015055.

Open op dinsdag vanaf 20.00 uur en eventueel op afspraak.

U wilt het bestuur bereiken?

november
2020

Henk Wessels	voorzitter	De Vlasakker 17	5555 LG	Valkenswaard	040-2014310
Sjef Tooten	secretaris	Franciscusdal 48	5551 CS	Valkenswaard	040-2016669
Wil Mesman	penningmeester	Stakenborgakker 47	5554 GV	Valkenswaard	040-2070363
Loet Visschers	vice-voorzitter	De Lathyrus 22	5552 PJ	Valkenswaard	040-2017453
Jeanne van Bree-Meurkens	bestuurslid	Valkenierstr. 122	5555 JE	Valkenswaard	040-2019018
Erwin van Oorschot	Bestuurslid	Hulstbeemd 29	5551 HP	Valkenswaard	040-8452950
Els Verbeek-Dielis	bestuurslid	Markt 56	5554 CD	Valkenswaard	040-2016313

De Covid-19-besmetting gaan maar door

Dat we op de rem trappen schijnt vruchten af te werpen. De besmettingen in Valkenswaard namen toe, maar gelukkig zien we nu een afname. Maatregelen zijn en blijven van kracht en heemleden volgen die trouw op. Volhouden dus. Reizen en samenkomsten (o.a. voor handel) zijn historisch de aanjagers van een pandemie (Heeminfo april). We moeten wel concluderen: onze 'heemstip op de horizon' schuift weer een eind op. Nu stond die, met de ALV, op 16 december 2020. Voor de ALV hebben we een alternatieve oplossing.

Alle fysieke heemactiviteiten van 2020 zijn van de baan. Tot januari is alles afgelast. Geen bijeenkomsten dus en slechts een individueel bezoek aan de heemkamer is op afspraak mogelijk. We richten ons op 2021. Jeanne heeft de planning en invulling van de lezingen gereedliggen. Dat is onze nieuwe stip. In de december-heeminfo meer. Het enige dat het bestuur handhaaft zijn de contactmomenten door middel van de Heeminfo's en de Heeminfo's extra. We nodigen uit: als een lid iets te berde wil brengen daarin is hij/zij welkom.

De **Algemene Leden Vergadering** van 2020 moet statutair voor het jaareinde afgewerkt zijn. Het bestuur moet dus iets. We gaan de ALV digitaal houden. De procedure staat in deze Heeminfo.

ALV 2020: zie de speciale bijlage

Brabants Heem

De Nieuwsbrief van november hangt digitaal aan deze Heeminfo.

Goed Gebekt 18

Inderdaad, de achttiende uitgave van de Tongvalgroep van een boekje met verhalen en gedichten in het dialect. En wat is evenzeer vermeldenswaard bij dit boekje?

Jazeker, **deze dialectgroep heeft het robijnen jubileum** (je mag ook koralen jubileum zeggen) bereikt. Dat zien we veel werkgroepen niet halen. . . hoewel het bestuur dat wel hoopt natuurlijk.

Ver terug in het vorige millennium was de start. Er zitten in het huidige clubje mensen in die bij de oprichting van de partij waren.

Fantastisch en gefeliciteerd!

Je zou kunnen denken dat de glamour ervan af is. 'Mar nèèje, niks ginne sleur of dialectmuugte.'

Fruitiger dan ooit 'juttten en jagen' (bij wijze van spreken) de leden elkaar op om een volgende verhaal of gedicht 'in de groep' te krijgen.

Met ontzettend veel lol verlopen de bijeenkomsten die een hoog percentage 'social talk' hebben. Het geheim? Regelmatig de vergadering op locatie houden! Vooral locaties waar calorierijke versnaperingen en vreugdeverstrekkende drankjes op voorraad zijn.

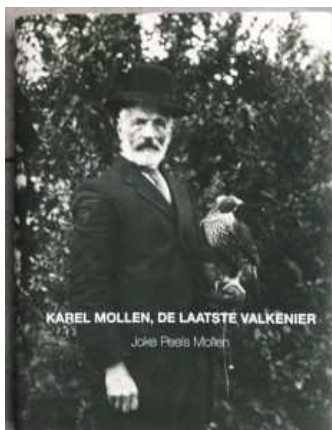
Corona heeft geen vat op de groepsleden. Erover schrijven doen ze wel. En over veel andere uiteenlopende zaken en gebeurtenissen.

Enkele gedichten verhogen het poëtisch gehalte van het geheel.

Als steeds heeft Tongval wederom een prachtig product geleverd. Laat ze maar jaren doorgaan . . .

Karel Mollen, de Laatste Valkenier

Een boek van Joke Peel-Mollen, Ingrid Molenaar-Peels, Robert Peels en Sophie Peels.

Deze uitgave zou in oktober uitkomen.

Dat wordt later zegt de Stichting Karel Mollen (en uitgeverij Lecturis-Dato).

Wees niet ongerust. Heemleden die het besteld hebben: je krijgt van het secretariaat bericht als het boek klaarligt op de heemkamer. Dan maken we een afspraak voor het afhalen.

Uitreiking Knippenbergprijs 2020 uitgesteld

Het bestuur van de Knippenbergprijs heeft in verband met de nu geldende coronamaatregelen besloten de uitreiking van de Knippenbergprijs van 14 november in Boxtel uit te stellen.

In de hoop dat de omstandigheden in het voorjaar van 2021 gunstiger zijn, wordt in overleg met gastheer Boxtel een nieuwe datum in die periode vastgesteld.

De Dommel in 22 films

De Dommel, van de bron in België tot aan de Maas boven Den Bosch. In 22 afleveringen geeft Sake Kingma uit Geldrop een beeld van de rivier De Dommel. Met veel beeld, opgenomen met een drone en met veel historie over de rivier die Brabant van zuid naar noord doorkruist. De afleveringen zijn allemaal te zien op YouTube.

De hele hoofdstroom van de Dommel is in beeld gebracht met uitzondering van stukjes die gelden als no-fly zone of waar het duidelijk was dat de privacy mogelijk in het geding was. De filmopnamen zijn gemaakt in de periode 2017-2020. In verband met de hoeveelheid materiaal heeft Kingma het traject van de Dommel opgedeeld in 22 afleveringen.

'De hoofdstroom van De Dommel'

22 afleveringen van het filmproject van Sake Kingma

Afhankelijk van uw verbinding kan het even duren voor Youtube de goede beeldkwaliteit weergeeft. Indien nodig en mogelijk, kies voor de kwaliteit 1080P-HD.

Aflevering	YouTube	Duur (min)
1. Het Brongebied	https://youtu.be/rtsNWhjde78	23
2. Langs Linde	https://youtu.be/ypoYCvCkdOE	22
3. Langs Peer	https://youtu.be/Hw2XE-zZx6s	26
4. De Dommelvallei	https://youtu.be/l8LJ9HeBs_A	49
5. Pelt	https://youtu.be/rBG5xuh8_h8	38
6. Het Hageven - De Plateaux	https://youtu.be/WGdwcHqMqKw	34
7. De Malpie	https://youtu.be/oBO_2cJIKUU	51
8. Valkenswaard.	https://youtu.be/OpWlIqSTepE	38
9. Langs de Volmolen	https://youtu.be/EqjiXhqXwQ8	38
10. Eindhoven Zuid	https://youtu.be/LTWo5zndXeE	37
11. Eindhoven Centrum	https://youtu.be/PaUAWeJLsuQ	47
12. Eindhoven Noord	https://youtu.be/bm235WSzAk8	53
13. Nederwetten	https://youtu.be/hjMXxfskNH8	28
14. Son Breugel Nijnsel	https://youtu.be/mRoZERUIiIO	46
15. Sint Oedenrode	https://youtu.be/_NAwq4kKnn8	37
16. Peppelland	https://youtu.be/gh53X-a6xY8	38
17. Boxtel	https://youtu.be/GN-1glodW1M	36
18. Gemonde	https://youtu.be/5FtcCea5axA	34
19. St Michielsgestel	https://youtu.be/O-jLEpmOgNU	28
20. Naar Den Bosch	https://youtu.be/EC1PO5a0fFO	36
21. Den Bosch	https://youtu.be/9aBfIZ1B0jI	27
22. Naar de Maas	https://youtu.be/I5nciLMwfRM	34

Drone-opname Venbergen

Beeldbank levert aan BHIC

Weerderheem levert regelmatig beeld- en verhaalmateriaal aan bij andere historische en/of culturele organisaties. Zo zorgde Erwin voor een foto aan het BHIC bij het volgende verhaal.

De Sint-Antoniuskerk in Valkenswaard

In de jaren 1920-1921 werd aan de Eindhovenseweg de kerk van de H. Antonius van Padua gebouwd, in de stijl van de Delftse School en naar een ontwerp van de Eindhovense architect F.J. Wolters. De kerk kreeg geen toren en de klok kwam te hangen in een uitsparing in een van de steunberen. Enz. Je vindt het onder

<https://www.bhic.nl/ontdekken/verhalen/antonius-van-paduakerk-in-valkenswaard>

Ook zie je de afbeelding terug bij 'Wierook, wij-water en worstenbrood' (zie vorige Heeminfo).

De vermelding van het verhaal van de Syrische vluchtelingen in Dommelen, familie Alkalaf (door Ellen Poppeliers en Sjef Tooten) ben je tegengekomen in het Valkenswaard's Weekblad en op Valkenswaard24 en is te lezen in de uitgave van 'De maand van de geschiedenis' op Brabants Erfgoed; met de titel *Een blijmoedig gezin*.

<https://www.brabantserfgoed.nl/oost-west>

Familie Alkalaf

Indische familiegeschiedenis, NGV

Indische familiegeschiedenis raakt in een stroomversnelling, want nog nooit was het zo gemakkelijk om vanuit huis decennia- of zelfs eeuwenoude documenten te raadplegen. Hierdoor kunt u uw familiefoto's en -verhalen beter plaatsen en tot leven laten komen. Hoe kom je bij de info? Via: Het Nationaal Archief,

<https://igv.nl/nationaal-archief/>

Delpher, <https://igv.nl/delpher/>

Arsip Nasional Republik Indonesia,

<https://igv.nl/het-arsip-national-republik-indonesia-anri/>

The Church of Jesus Christ of Latter Day Saints (Mormonenkerk)

<https://igv.nl/introductie-the-church-of-jesus-christ-of-latter-day-saints-lds-2/>

Familiegeschiedenis in Drenthe

AlleDrenten gaf vanaf 2015 informatie over mensen die in Drenthe hebben geleefd vanaf de zeventiende eeuw tot ongeveer halverwege de twintigste eeuw. Gegevens uit hun geboorte- huwelijks- of overlijdensakte, hun beroep en godsdienst, waar ze vandaan kwamen en waar ze woonden. Wie meer wilde weten over zijn of haar voorouders kon via de site zoeken naar notariële akten of speuren in de scans van de Schultegerechten.

Vanaf 1 oktober 2020 vindt deze gegevens via de nieuwe zoekmachines op drentsarchief.nl
Vragen daarover? inlichtingen@drentsarchief.nl

Nu iets totaal anders: sportgeschiedenis!

Voor **de oudere mannen onder ons** die in de jaren na de oorlog voetbalsport-actief waren.

Mijlpaaltje.

Abe Minderts Lenstra (27 november 1920 - 2 september 1985), Nederlands topvoetballer, ook wel ús Abe (onze Abe) genoemd.

Abe Lenstra wordt in het algemeen gezien als een van de grootste Nederlandse voetballers aller tijden. Bij vv Heerenveen en nationale team. In zijn carrière maakte hij zo'n 700 doelpunten in ongeveer 730 wedstrijden.

Hij was absolute topscorer van Heerenveen (523 doelpunten). Hij scoorde 33 keer voor Oranje, evenveel als Johan Cruyff!

Een baltovenaar met een geniaal spelinzicht. Maar Abe was méér. Abe was een allround sportman. Hij blonk niet alleen uit in voetbal, maar was ook een snelle schaatser, een goede tennisser en atleet, een kundig biljarter en een verdienstelijk dammer.

Lenstra debuteerde in 1936 al op vijftienjarige leeftijd in het eerste elftal van Heerenveen. Hij droeg achttien jaar het *pompebledden*-shirt (waterblad) en maakte daarin meer dan vijfhonderd doelpunten. Lenstra was bijna elk seizoen de topscorer van de competitie, maar hij greep tot twee keer toe net naast de landstitel.

Lenstra zal voor altijd in één adem worden genoemd met de legendarische wedstrijd tussen Heerenveen en Ajax op 7 mei 1950. De thuisploeg stond een half uur voor tijd op een 1-5-achterstand, maar won nog met 6-5. Lenstra leidde de heroïsche comeback in met twee doelpunten. Zijn heldenstatus in Heerenveen kreeg daarmee gigantische proporties.

ús Abe

Lichtjes in coronaduister: onze najaars-sinten

11 november Sint Maarten en op 5 december Sint Nicolaas

Maarten (Martinus) 316 - 397, veelal Sint-Maarten genoemd, zoon van Romeinse ouders, was bisschop van de stad Tours en een belangrijke grondlegger van het katholieke christendom in Gallië. Hij was bovendien een van de populairste heiligen in de middeleeuwen. Zijn feestdag valt op 11 november.

De Dommelse kerk is naar Sint Maarten vernoemd.

Martinus werd bekend door een legende.

Daarin ontmoette hij bij een stadspoort van Amiens een verkleumde bedelaar, aan wie hij de helft van zijn mantel gaf. Omdat de helft van de mantel eigendom was van Rome kon hij slechts zijn eigen helft weggeven!

In 371 werd Maarten door de bevolking van Tours gekozen tot bisschop. Volgens een overlevering vond hij zich niet waardig genoeg voor dat ambt en verstopte hij zich in een ganzenhok. Toen zijn aanhangers hem gingen zoeken, gingen de ganzen te keer waardoor zijn schuilplaats ontdekt werd. Zo kwam het dat hij alsnog tot bisschop gewijd kon worden.

In 397 stierf Maarten aan koorts. Hij was toen ongeveer tachtig jaar oud. Hij werd op 11 november begraven in de basiliek van Tours. Al gauw na zijn dood kwam de verering op gang en in de 7e eeuw werd er een nieuwe basiliek aan hem gewijd. In zijn nog bestaande graf liggen slechts een stuk schedeldak en een armbot, de overige botten werden verkocht ter verering als relikwie. Een armbot kwam in de Dom van Utrecht terecht.

Het bekendste Sint Maarten lied is:

'Sint Martinus bisschop, roem van alle landen,
Dat wij hier met lichtjes lopen, 't is voor ons geen schande,
Hier woont een rijke man, die veel geven kan,
Veel zal hij geven, lang zal hij leven,
Zalig zal hij sterven, 't koninklijk beërven,
God zal hem lonen, met honderdduizend kronen,
Geef me gauw wat in de hand, want mijn kaarsje is uitgebrand,
Geef me een appel of een peer,
'k kom van 't hele jaar niet meer.'

Sinterklaas en Zwarte Piet

6 december naamdag Sint Nicolaas. Dit jaar komt hij op 14 november Valkenswaard binnen, maar dan in de livestream.

Nicolaas van Myra, bijgenaamd 'de Wonderdoener', ook wel Nicolaas van Bari of Nicolaas van Patara genoemd (280-342 of 352) was in het begin van de 4e eeuw bisschop te Myra, de toenmalige hoofdplaats van Lycië in Klein-Azië (een gebied in het huidige Turkije) en een toenmalige Romeinse provincie.

Afbeelding boek
Jan Schenk 1850

Hij kwam uit een rijke familie van Griekse-christelijke afkomst.

Nicolaas werd later heilig verklaard en is de hoofdpersoon in tal van legenden. Tussen de 6e en de 12e eeuw verwierf hij een grote bekendheid. In Oost-Europa is Nicolaas van Myra tot op heden een belangrijke heilige, in West-Europa werd hij na de 12e eeuw een onderdeel van folklore rondom Sint-Nicolaasdag. Belangrijke elementen van ons huidige Sinterklaasfeest gaan op hem terug.

Op de oudste afbeeldingen is Nicolaas een donker gekleurde man met baard en kaal hoofd. De mijter is daar pas in de elfde eeuw opgezet.

Hij krijgt veel later een helper, Zwarte Piet.

Dat wordt op zeker moment visueel doorgevoerd door Jan Schenkman (1806-1863) die een moorse page (die later zwarter wordt), opvoert in zijn kinder-prentenboek. Een moorse page is in dat tijd-gewricht niet zo vreemd (zij waren hulpjes bij goede families). Donkerder gemaakt omdat een historische zwarte figuur al van ver voor de jaartelling en alom in de bekende wereld een bepaalde functie vervulde.

Het oorspronkelijke verhaal van deze zwarte man is door UNESCO op de lijst van immaterieel erf-

goed gezet als 'een meesterwerk van het orale en immateriële erfgoed van de mensheid'.

Het betreft Noroëz, een oorspronkelijk Perzisch-Koerdisch nieuwjaarsfeest, dat stap voor stap over de oosterse en westerse wereld is verspreid.

Heemleden kennen de historie en de 'aangeplakte' verhalen. Voor meer info zie ons verhaal in de Heeminfo van enkele jaren geleden:

<https://weerderheemvalkenswaard.nl/images/pdf/historische-feiten-sint-piet.pdf>

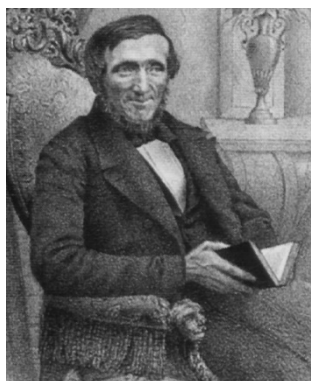
Of denk even terug aan de uiteenzettingen (lezingen) die Drs. Willy Knippenberg ons jaren geleden gaf.

Wil je meer weten vanuit een andere hoek, dan is de volgende website te raadplegen:

<https://www.wildgeraasdefilm.nl/>

Jammer dat Nederlandse activistische groepen erin volharden om deze historische kindercultuur ongelijk te behandelen en willen verbieden zonder cultuurhistorische rechtvaardiging, en daarmee de belevingsmogelijkheden van de jongste jeugd beknotten.

Jan Schenkman, 1806-1863, Amsterdamse onderwijzer, die vele (prenten)boeken voor de jeugd heeft gemaakt. In 1850 'Sint Nikolaas en zijn knecht'.

Dagboek 'Jan de Quay deel 2' openbaar

Eind vorig jaar nam Wim van de Donk, de toenmalige commissaris van de Koning in Noord-Brabant, het eerste deel van het digitale dagboek van Jan Eduard de Quay in ontvangst in het Provinciehuis in 's-Hertogenbosch. Nu staat het tweede deel van zijn dagboek ook online:

www.bhic.nl/dagboekdequay

Dit behelst de belangrijke periode van 24 januari 1945 - 24 mei 1945, waarin we onder meer zien hoe De Quay probeert invloed uit te oefenen op de formatie van een nieuw te vormen kabinet. Jan de Quay (1901-1985) was van 1946 tot 1959 commissaris van de Koningin in de provincie Noord-Brabant en aansluitend tot 1963 minister-president van het naar hem genoemde kabinet-De Quay.

Kortom
Voor ons, als
Brabanders een
interessante
geschiedenis:
over een
gedreven
Brabantse,
katholieke
bestuurder.

Jan Eduard de Quay (1901-1985) speelde een belangrijke rol in de Nederlandse politiek van de twintigste eeuw. In 1940 en 1941 gaf hij mede leiding aan de Nederlandse Unie, maar die werd door de Duitsers verboden. Daarna was hij gijzelaar in Haaren en Sint-Michiëlsgestel en onderduiker in de buurt van Beers. Na de oorlog was hij o.a. minister, commissaris van de Koningin in Noord-Brabant, premier en lid van de Eerste Kamer voor de Katholieke Volkspartij.

Erfgoedvrijwilligersprijs 2020

De Erfgoedbende is één van de drie finalisten. De Erfgoedbende is het onafhankelijke jongerenpanel van Erfgoed Brabant. De Erfgoedbende is in het leven geroepen om meer aandacht te geven aan hoe jongere generaties denken over erfgoed en hoe je jongeren kunt betrekken bij erfgoed. Iets voor Weerderheem!

Zij willen laten zien dat erfgoed iets is dat mensen van alle leeftijden aangaat, en willen een breed publiek voor erfgoed enthousiasmeren. Om dit te bereiken hebben de jongeren van Erfgoedbende een adviserende rol bij Erfgoed Brabant en andere Brabantse erfgoedinstellingen. Ze geven onder andere advies over het ontsluiten van erfgoed en het betrekken van verschillende doelgroepen.

Daarnaast organiseren zij ook zelf activiteiten om de interesse voor erfgoed aan te wakkeren.

V.l.n.r. Dirk van Vugt, Jasmijn van de Pol, Ine de Win, Karlijn Kersten, Shannen van Akkeren, Anne-Loes Thijs, Carlijn Fransen.

Niet op de foto: Bram Knapen, Jesper de Raad, Sjoerd van Hooydonk.

Breng uiterlijk 20 november uw stem uit op uw favoriete vrijwilligersteam en wie weet gaan zij er wel vandoor met de Erfgoedvrijwilligersprijs 2020! Kijk voor meer informatie op

<https://www.erfgoedvrijwilligersprijs.nl/>

Koele Wateren, Schatten uit het Rijks

Een reizende tentoonstelling met werken uit het Rijksmuseum. Van 10 november t/m 7 maart 2021 'Koele Wateren' is te zien in het Markiezenhof te Bergen op Zoom. Een oogstrelende selectie van veertig schilderijen uit de collectie-Rijksmuseum + werken uit eigen collectie.

Vier eeuwen kunst met water in de hoofdrol als vriend én vijand, met een link naar de toekomst (wat als de zeespiegel 6 meter stijgt en hoe ziet Nederland er over 200 jaar uit?).

Dit initiatief is een gevolg van een samenwerkingsafpraak van het Rijksmuseum en vijf stadsmusea in Nederland voor acht jaar. Met een specifiek onderwerp: de vier elementen aarde, water, lucht en vuur zullen centraal staan.

Afbeelding van Israëls

Voor deze eerste reizende expositie is gezocht naar 'verborgen parels' waar het water letterlijk vanaf druipt.

Zo zijn relatief onbekende werken te zien van bekende schilders als Jan van Goyen, Salomon van Ruysdael, Hendrik Willem Mesdag, Jacob Maris en Isaac Israëls. De geselecteerde werken dateren uit de 17e, 18e en 19e eeuw.

Voor meer informatie over Koele Wateren, de tentoonstellingsreeks en het programma van elk museum is een aparte website opgezet:

www.schattenuithetrijks.nl

Bezoek database archeologie!

Je komt natuurlijk vaak op onze Weerderheembeeldbanken. Je merkt dan dat er steeds ontwikkelingen zijn. Zo worden bv. de gegevens op de fotobeeldbank steeds bijgewerkt en zijn meer boeken van onze bieb digitaal terug te vinden.

En je moet absoluut hebben opgemerkt hebben dat onze database met rapporten van archeologische onderzoeken in Valkenswaard is ge-up-date (record 138-195 zijn toegevoegd): zie <https://weerderheemcollecties.nl/cgi-bin/archeologie.pl>

Er zijn nu 195 rapporten opgenomen. Daar staan interessante zaken in!

ALV

Succes met je persoonlijke ALV!
De werkwijze staat op een aparte bijlage.

Stel je gezondheid boven alles.
En maak van november een mooie herfstmaand.